

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 5.

Fylke: Buskerud

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Modum

Emne: Vatnboring

Bygdelag:

Oppskr. av: Jakob And. Semæken

Gard:

(adresse): Tyre

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Det meste er eiga røynsle

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Heimelsmenn og gardbrukarar på Modum And. Semæken svar fra Buskerud 70 år

SVAR

1. Vassela har vori nytta her so lenge folk kan minnas, og vert enno brukt her og der. Dei segjer både ein vassela og ein vasssela. Rundi form-selan.

Selan er av det vanlege slaget til å bera på bae ekslann og med utholing for halsen.

Til å hengje byttene i hadde dei vante lette jarnlekkjer med jarnkrokar, men baumstubbvar var au brukt og vante vieri eldre ti.

Andre slag vasselar er ikkje kjend her.

Dei har enno ikkje slutta å bera vatn i trebytter, men det vert ikkje mykje brukt.

Som med det meste av slikt gammalt, minkar det og etter hand, med bruk og til gense bruk. Det heng jamt i hop med kor vrangt eller lettveint, det er å få fat i trekoppar.

Vasselan vart au nytta då dei fór i kja bar mjølk frå gardane til Modum bad.

2. Vasssa med sæstong har og vori i bruk her i mans minne. Sæstonga hadde eit tverr-ke på midten til å setja gjennom øyro på saen. Tverrstonga var tjukkare i endane så ho ikkje skulle gli av og var festa

2.
til sårtonga, med jærnkemper

Fjærrtrek

Sårtonga, lag øvst med henna på undre
side og tværsnittet ikkje heilt rundt so enda
me som quille, på skulane, var flatoolne.

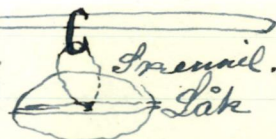
I Urdal, så dei så og sårtong som på Modum
i Al. Hall. -- sår. sår --

Det var ymse storleik på såane. Dei var
nok over kvættet store.

I Al. la dei ein halmdott i såren,
med skalping når dei bar vatn til fjøset.
Luo's var nytta på same vis både der og
på Modum.

Uppi bygdane ei stand - kanskje held Urdal
har je sett ei sårtong med krok på midten,
unneans som vart fest i vicspennil i
laket, på eit digert trespann som dei bar
inn, mjølkas frå fjøset i

Dei auste vatnet uppi såen med lagga
trekkolle der eine staven var langt skaft.

3. Her har je ikkje sett ei slik ski til å skipe
ein vasså på; men ymse slag kjelkar
har nok vori nytta til det bruk.

4. Eit gammalt ordtak seier, at når ei
stodingsjente giftar seg får ho ein vass-
rela i bruregave.

Falle dei bygder der je er kjend, har
vassbering helst vori kvindfolkarbeid, so
leis og på Modum; men ungar og karefolk
har hjelpt til stunder.

5. Vasselans er i bruk her og der enno.

Så og sårtong har vel ikkje vori brukt
vidare dei siste 30-40 ars.

6. Vasskøyning med hest og slea eller vogn

3

er enno vanleg mange stader her. Inyare
tid nyttar dei til dette ymse slag tynner
og fat av tre, eller jarn.

Et stort sett er det bestna mykkje med
omsyn til vass-spursmålet i bygda, men
mykkje står att for ein kan sege det er loypt.

Dei letthygde stroka har sjølsagd kvar
sine vassverk og like eins dei fleste større
gardane.

Dei nyttar både vanlege
vannleidningar og elektriske, og andre pumpel-
leidningar.

Med mange har og fylt att
dei gamle tomra, brunnene og flombonna-
ne ikring husa, og når so vannleidningane
som jant er temmeleg uvandt lagt, freys
i kalde vintrar, eller vert i uorden av andre
grunnar, må dei ta til å køyre, eller bera,
ofte, lengere vegar enn i den gamle tida då
ein høveleg storgard kunne ha både 4 og 5
brunnar, kringom husa.

Med je skriv om detta vil je og nemne
dei gamle vassrennene av tre som vart mykkje
brukt i gamal tid, og som tok mykkje av
for den tunge boringa i sela eller så.

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

adr. NORSK FOLKEMUSEUM

BYGDØY

627

Bü.
Modum
Jakob. Andr. Samuelsen

1881

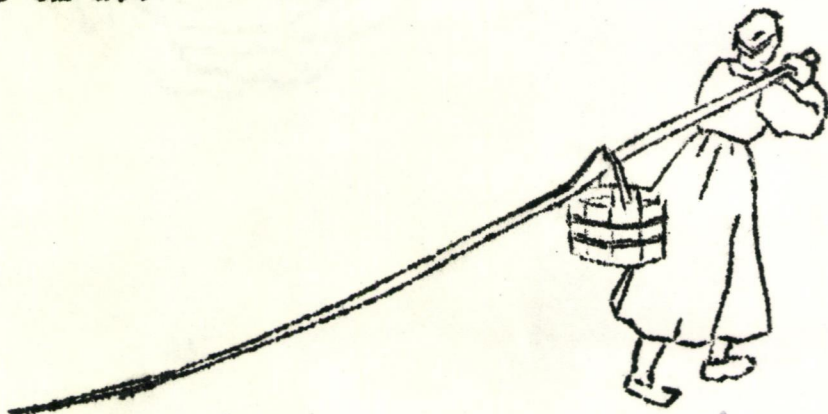
OPPSKOTTET 28.10.1914 10.10.1914

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
ADR: NORSK FOLKEMUSEUM
BYGDØY

Ver gild og skriv svaret med blyant på same ark.

Tilleggsspørsmål til nr. 5 Vannbæring.

I Tinn i Telemark har ein for eit par mannsaldrar sidan bore vatn på ei lang stong. Ein bar den eine enden over aksla, den andre enden drog ein etter seg på marka. Taret hekk på stonga bak ryggen at den som bar (drog). Ein liten mothake på stonga gjorde at handtaket på bötta ikkje gleid. Stonga var såpass mjuk at vatnet ikkje skvampla over. Utanom denne opplysninga kjenner ein no denne metoden berre frå Värmland i Sverige. Det kan henda at det tidlegare har vore meir vanleg å bera vatn på denne måten. Hugsar nokon i Dykkar bygd noko om det ?

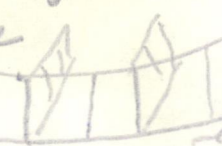
Tilleggsspørsmål til nr. 12. *Denne måten å dra eller bera vatn på kjemmerje ikkje korkje frå Modum eller andre bygder. Finst det noko opplysning om at ein brukar eller har bruka fiskebein og fiskehovud til brensel ? Ikkje det je veit.*

Har ein bruka kumøkk til brensel ? *Har ikkje høyrst det. Men i Hallingdal har ta dei turre gløddandes kumøkk under bu- golv eller veggjar når dei kom til øyde buer, for at lange troll (orm) skulle røme for røyken.*

Jakob Andr. Samuelsen

1987

Inu

Denna måten a frakte valnggaa er mer skyldt andre måter
 for fraking av vaur t.d. høg. Denna gogna er for handkraft.
 Vert det nytta sterkare a matider med ein
 hest til a dra har ein vanley slea for slepkøye-
 ring av skogsproviant og reidskape for skogskarar i vøy-
 samme skogstratter. D. S.

1987

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

